

Kako je kapital pobijedio demografiju

Foto: Igor Kralj/PIXSELL

VL Autor
Tado Jurić

08.11.2024.
u 14:29

 Poslušaj ovaj članak
00:00 / 11:30

Već dugo je poznato da se malobrojna tranzicijska društva poput hrvatskog slabo snalaze u globalizaciji te da ih negativni efekti globalizacije jače pogađaju. Međutim, ovaj proces istovremeno produbljuje i napetost između države i naroda, koji je Hrvatska predugo zanemarivala

Suština demografskog sloma u Europi leži u pobjedi kapitala nad identitetom. Odnosno, riječ je o lošem pokušaju kopiranja SAD-a tamo gdje to nije moguće. U suštini demografskog sloma riječ je o **neuspjehu EU da pomiri dva različita principa**: 1) anglo-saksonski neoliberalni model i 2.) kontinentalni europski koncept vezanosti za tlo i teritorij, odnosno tradiciju nacionalne države. Anglo-saksonski neoliberalni model može funkcionirati u SAD-u gdje ljudi ne izražavaju teritorijalni identitet kao ključni, ali nikako u EU kojoj su nacionalni identitet, socijalna pravda i jednaka regionalna razvijenost ključni principi. EU je stoga prihvatila ekonomski model koji je u suštini neprovediv u nacionalnim državama. Dugi niz desetljeća su EU politike mogle izbjegavati suočavanje s ovom istinom sve dok se posljedice u konačnici nisu razotkrile kroz potpuni demografski slom. Slobodno kretanje radne snage unutar EU jedan je od ključnih generatora ovog sloma.

Ovaj slom prati i neuspjeh europskih nacionalnih država da se odupru zahtjevima krupnog, ali i „sitnog“ kapitala te interesima brojnih međunarodnih organizacija koje su često u suprotnosti s interesima nacionalnih država. Ovaj fenomen se prvenstveno manifestira kroz dominaciju ekonomskih interesa nad kulturnim, nacionalnim i teritorijalnim. Naime, **pritisak kapitala** poništio je osnovno pravo Europljana „pravo na ostanak“. Biti vezan uz određeni (nacionalni) teritorij se kapitalističkoj logici profita pojavio kao ključna prepreka. Stoga se proteklih desetljeća učinilo sve kako bi se pojedinca „razvezalo“ od teritorija i pretvorilo u mobilni kotač sustava. Upregnute su međunarodne organizacije poput UN-a, Svjetske banke i brojnih drugih da naglasak stave na mobilnost i posljedičnu neoliberalnu deregulaciju. Njima se pridružila i akademska zajednica (veći dio) tvrdeći da je mobilnost „prirodno ljudsko stanje“. Međunarodni monetarni fond jasno je pak naglasio da je uvoz „jeftine“ radne snage put kojim se treba ići kako bi se suzbila potraživanja domaćih radnika za većim plaćama.

Oglas

Naučite kako trgovati cijenom zlata na burzi - Preuzmite besplatni vodič

Anglosaksonski neoliberalizam, koji je u pozadini pristupa međunarodnih organizacija ali i multinacionalnih kompanija, fokus stavlja na gospodarski rast odnosno **rast BDP-a** te se ta mantra stalno ponavlja kroz medije kao pokazatelj uspjeha - i to iako je dokazano da rast BDP-a često nema nikakvu korelaciju sa stvarnom kupovnom moći građana. Istovremeno, anglo-saksonski model vjeruje da će tržište regulirati sve, pa čak i demografiju.

NASTAVAK TEKSTA PROČITAJTE NAKON OGLASA

Lidlova super ponuda

Neshvaćanje pogubnih efekata ovog modela od strane EU političara omogućio je interesima kapitala da utru put modelu koji „nezadovoljne zamjenjuje zadovoljnima“. Naime, umjesto da se domaćem radniku osiguraju **bolji uvjeti rada i veća plaća**, kako ne bi bio nezadovoljan, lakše je uvesti nekoga tko će biti zadovoljan minimalnim uvjetima. Poslodavci su vrlo rado prihvatili taj model, o čemu ponajbolje svjedoči hrvatski recentni primjer neselektivne imigracije. Ovaj pristup je u Europi patentiran u Njemačkoj tijekom gastarbajterske ere te je vremenom postao paradigma za cijelu EU. Model prati tvrdnja kako je riječ o „win-win situaciji“ kako za emitivne tako i receptivne regije. Pri tome se uspješno zamagluje kako je riječ o održavanju stalnog pritiska na plaće i kako je glavna funkcija migracija unutar EU gušenje cijene rada.

Cijeli fenomen se desetljećima razvio u **tzv. „imigracijsku ideologiju“** sa cijelom doktrinom koja na svaki kritički argument odgovara spletom etiketiranja, humanitarnog moraliziranja i pozivanja na navodne kozmopolitske vrijednosti, uspješno prikrivajući pozadinu fenomena. Iako se u desecima studija jasno pokazalo da su posljedice jednosmjernih migracija radne snage devastirajuće za emitivne regije (kao u Europi tako i na razini svijeta) te da integracija takvih radnika nosi veće troškove od koristi itd. nastavilo se ići putem logike profita. Potrebno je i spomenuti da se ideologiju nikada ne može pobijediti činjenicama i istinom – kao da to već nismo vidjeli u slučaju komunizma. Kakve veze ovo sve ima s demografijom?

Ads by waytogro

MARINKO JURASIĆ

U zemlji blagostanja s djecom bez doma gradi se dom za mace za tri milijuna eura

DEMOGRAFSKA KRIZA

Zemlja praznih kolica: Ovo što se događa u Hrvatskoj nije održivo, imat ćemo nesagledive probleme

Sav fenomen naime popraćen je i **izmjenom svjetonazora**. Kulturološka matrica kapitala pokrenula je težnju suvremenih pojedinaca na Zapadu ka komoditetu i navodnom samoostvarenju, pri čemu se vrijednost podizanja djece percipira kao prepreka za razvoj pojedinca. Pojedinci su potpali pod neku vrstu „teorora sreća“ koji se navodno može ostvariti samo konzumerizmom i hedonizmom. Sve ovo prati nastanak novog životnog stila u kojem se vrijednost obitelji, djece i braka sve više doživljavaju kao sputanost na putu ka sreći. Tako je nastao „narcistički individualizam“, a kojem je opet cilj daljnje rastakanje kolektivnih identiteta (poput nacije, obitelji) u korist individualnih identiteta. Naime, apologete profita su shvatile da se ovoj ideologiji najuspješnije suprotstavljaju kolektivni identiteti poput nacionalne države i obitelji pa je i pokrenuto njihovo rastakanje.

Oglas

Naučite kako trgovati cijenom zlata na burzi - Preuzmite besplatni vodič

Rezultat ovog pristupa je da sve neoliberalne ekonomije doživljavaju demografski pad domicilnog stanovništva. Ova spoznaja se pak „prepeglava“ statističkim podacima koji naprosto **useljénike pribrajaju demografskoj bilanci**. U širem kontekstu, samo je Europa kontinent koji bilježi demografski pad, dok svi drugi, odnosno sve druge civilizacije doživljavaju demografski rast pa čak i eksploziju, poput Afrike. Dakako, ovdje je i teoriju demografske tranzicije nužno spomenuti, koja otprilike kaže: što bogatije društvo, to manje djece.

Već dugo je poznato da se malobrojna tranzicijska društva poput hrvatskog slabo snalaze u globalizaciji te da ih negativni efekti globalizacije jače pogađaju. Međutim, ovaj proces istovremeno produbljuje i napetost između države i naroda, koji je Hrvatska predugo zanemarivala. Dok država bilježi gospodarski rast, većina hrvatskog naroda **osjeća kako živi sve lošije**. Emigracija je to jasno pokazala. Međutim pokazalo se i da interesi države i naroda često nisu isti. Dok država kao da samo želi ekonomski rast, narod pri tome želi i

garanciju zaštite nacionalnog identiteta i jamstvo opstanka. Ono što se sada događa je da Hrvatska pokazuje da može živjeti i bez Hrvata. Paradoksalno, narod koji je stvorio državu biva istisnut iz nje.

Neke empirijske ilustracije koje potkrjepljuju da je zaista ovakav proces na djelu je da u priobalju od 10 nekretnina, 7 kupe strani državljani. Strane tvrtke zapošljavaju svakog petog radnika u Hrvatskoj. Hrvatska uveze u samo jednoj godini 1/ 9 cjelokupne domaće radne snage. Demografska izmjena teče takvim tempom kakav je rijetko zabilježen igdje u svijetu. U samo 10 godina demografska izmjena populacije će **iznositi čak milijun**. Dok će pola milijuna Hrvata, što iseliti što nestati prirodnim putem, u isto vrijeme će doseliti isto toliko iz trećih zemalja.

PREPORUČENI SADRŽAJ

Ovaj 5* hotel u Rijeci vas uvijek iznova očara, a ovaj put će vas očarati i cijena!

Oglas

Nastavljaju se žestoki sukobi u Siriji, mrtvi se broje u stotinama, vojska se u panici povlačila

Brojke ne lažu: Što bilance osiguravatelja govore o klimatskim promjenama

Oglas

Kako uživati u domu bez plijesni, vlage i gljivica

Oglas

Isprva je proces bio usmjeren na zamjenu hrvatskih tvrtki i proizvoda stranim tvrtkama i proizvodima, sljedeće na redu su nekretnine i zemljište te na koncu ljudi. Ovdje napominjemo da se ne pozivamo na teoriju o zamjeni stanovništva, nego samo promatramo efekte procesa. Uzgred, navedena teorija će uvijek imati više pristaša u hrvatskom društvu nego u prosjeku EU jer teorija dira u kolektivnu traumu hrvatskog naroda koji je zaista bio suočen tijekom Domovinskog rata s pokušajem da bude etnički zamijenjen pa i „očišćen“. Stoga je i ovoj raspravi nužno prilaziti uzimajući u obzir i ovaj kontekst.

ANALIZA TADE JURIĆA

Stvarni broj stranih radnika u Hrvatskoj znatno je veći od službenog: Godišnje ih se useli 170.000, trećina tu i ostaje

ANALIZA TADE JURIĆA

Ustav kao jamac opstanka hrvatskog naroda u dobu migracija

Empirijske ilustracije kako neoliberalizam dominira državom su vidljive i iz pukog promatranja izvlačenja kapitala iz Hrvatske (u čemu prednjače banke). Hrvatski proračun za 2024. godinu je najviši ikada i iznosi **32,6 milijardi eura**, dok je toliki prihod Lidla samo u Njemačkoj. I prihod Kauflanda je veći od cjelokupnog hrvatskog proračuna. Kada pak pogledamo prihod nekih većih multinacionalnih kompanija poput Pfizera, vidimo da he taj prihod premašio 100 milijardi eura u 2023. godini. Nadalje i prihod Coca Cole je veći od proračuna Hrvatske i mogli bi tako dalje nabrajati stotine tvrtki. Suština ovoga je pitanje koliki je zaista utjecaj kapitala na politike koje se provode na Zapadu, odnosno da li su centri moći danas u rukama države ili multinacionalnih kompanija.

Dominacija kapitala rezultira je nizom demografskih **negativnih posljedica**. Ekonomije koje se temelje na neoliberalnom modelu naprosto ne pružaju dovoljne socijalne sigurnosti. Visoki životni troškovi, nesigurni radni uvjeti i manjak podrške za roditelje doprinose smanjenju broja rođenih, što dugoročno vodi do smanjenja domicilne populacije, čiji se nedostatak onda vrlo „jednostavno“ rješava uvozom radne snage iz trećih zemalja ne sagledavajući dugoročne posljedice takvih politika. Tako je resurs „mlad čovjek“ postao glavna roba kojom se danas trguje, odmah nakon nafte. Nadalje, neoliberalne politike potiču emigraciju radne snage iz periferije u jezgru EU što dovodi do sloma periferije, a što je upravo suprotno europskoj ideji integracija. Pojačana mobilnost rezultira i dezintegracijom obitelji i nacionalnih zajednica, što slabi društvene veze i podršku unutar zajednica, pa se tako starije danas ostavlja na milost i nemilost sustava skrbi, koji ne uspijeva niti 5 % potreba zadovoljiti.

Rasprava bi sada mogla otići u razne smjerove, što i hoće, jer se uočava sve veća polarizacija u svim europskim društvima, ali rješenje vidimo samo u jednom. Nužno je unošenje **novih odredbi** u nacionalne ustave Europe, koje bi u ovom povijesnom času, dok je to još moguće, definirale jasne standarde i kriterije zaštite nacionalne kulture, tradicije, nacionalnog teritorija i identiteta. Istovremeno to bi bio i jamac opstojnosti naroda i nacionalnih država u globaliziranom i multikulturalnom okruženju u kojem nacionalne države gube svoj utjecaj regulacije društvenih procesa u korist multinacionalnih kompanija i međunarodnih organizacija, (izrabljivačkih) interesa poslodavaca i onoga što se naziva „krupni kapital“. Za Hrvatsku ovo između ostaloga znači da je nužno unijeti odredbu o maksimalnom broju dozvoljene imigracije radnika iz trećih zemalja, koja ne bi smjela prelaziti 20 % domaće radne snage.

>>Članak je objavljen uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije iz Programa za poticanje novinarske izvrsnosti